

بسمه تعالی

خلاصه گزارش شرکت در اولین دوره آموزشی فوق لیسانس حقوق انسانی زنان

۲۸ تیر لغایت ۵ شهریور ۱۳۷۲
اشتادشلاپنینگ و وین، اطریش

در پی اطلاع واصله از دفتر روابط بین المللی دانشگاه تهران مبنی بر برگزاری يك دوره آموزشی فوق لیسانس پیرامون حقوق انسانی زنان در اطریش، اینجانب متقاضی شرکت در آن گردیدم. کمیته انتخاب دوره به ۲۵ نفر از حدود دویست متقاضی از سراسر جهان پذیرش اعطا نمود. این دوره به مدت شش هفته در دو محل اشتادشلاپنینگ در ایالت بورگ لند و وین برگزار شد. تشکیل دهنده اصلی دوره کمیته اطریشی يك سازمان بین المللی غیر دولتی به نام خدمات بین المللی دانشگاهی فعال در زمینه تعلیم و تربیت، توسعه و حقوق بشر بود که با همکاری دفتر سازمان ملل متحد در وین و تعدادی سازمانهای دیگر موفق به برگزاری آن گردید.

۲۵ نفر از کشورهای اتیوپی، اوگاندا، ایالات متحده امریکا، ایران، برزیل، بولیوی، تانزانیا، تایلند، توگو، دومنیکن، زامبیا، ساحل عاج، سوازیلند، سوئیس، غنا، کامرون، کنیا، لسوتو، ماداگاسکار، مالاوی، نامیبا و نیجریه در این دوره شرکت کردند. مشاغل آنها متفاوت و مرکب از اعضای هیئت علمی دانشگاهها، نمایندگان پارلمان و اعضای سازمانهای فعال در زمینه زنان و غیره بود.

چهار هفته اول دوره در يك محل ییلاقی به نام اشتادشلاپنینگ برگزار شد. این محل دارای يك قلعه قدیمی و جزء آثار ثبت شده یونسکو می باشد که از لحاظ تاریخی برای اطریش دارای اهمیت و اکنون مرکز اجرای يك برنامه صلح است. دو هفته آخر دوره در وین در محل آکادمی مدیریت دولتی فدرال

اطمایش برگزار شد. هر دو محل از امکانات آموزشی متناسب برخوردار بودند. اهداف این دوره آموزشی را می توان به ترتیب زیر خلاصه نمود:

۱- افزایش آگاهی در مورد مسائل حقوق بشر و تجزیه و تحلیل آن بر اساس جنس.

۲- آشنائی با ابزارهای بین المللی حقوق بشر و فعالیتهای سازمان ملل متحد و کارگزاریهای تخصصی و سازمانهای منطقه ای در زمینه حقوق بشر و حقوق زن.

۳- شناخت سیستمهای حقوقی- اداری مختلف در زمینه حقوق زن.

۴- طرح مسائل و مشکلات خاص زنان در ابعاد ملی و بین المللی مانند خشونت نسبت به زنان، وضعیت زنان پناهنده و مشکل دختر بچه ها.

۵- مجهز نمودن مشارکت کنندگان به دانش لازم در زمینه حقوق زن برای آموزش، تحقیق و فعالیت و کمک به کارگزاران ملی خود در تنظیم قوانین جدید منطبق با معیارهای بین المللی.

برای بست یابی به اهداف فوق یک برنامه آموزشی فشرده با هفته ای بیش از چهار ساعت فعالیت مرکب از شرکت در کلاسهای درس و تمرین در گروههای کار، تهیه یک مقاله، بازدیدمطالعاتی، ملاقات با افراد مسئول و استفاده از وسایل کمک آموزشی و استماع سخنرانیهای مختلف ترتیب یافته بود. مشارکت کنندگان مکلف به ارائه یک مقاله پژوهشی با توجه به علاقه و زمینه مطالعه کاری خود بودند. اینجانب نیز مقاله ای تحت عنوان « خصوصیات مشارکت سیاسی زنان در کشورهای در حال توسعه در پرتو عملکرد بکارگیری سیستم سیاسی؛ ایران به عنوان مرجع تجربی »* تهیه و ارائه نمودم. کلاسهای درس این دوره با عناوین زیر برگزار شد:

۱- آشنائی با ابزارها و فعالیتهای سازمان ملل متحد در زمینه حقوق بشر.

* The Characteristics of political participation of women in developing countries in the light of recruitment function of the political system; Iran as a case study.

۲- فعالیتهای سازمان ملل متحد و کارگزاریهای تخصصی در زمینه حقوق زنان.

۳- کنوانسیون سازمان ملل متحد برای رفع کلیه اشکال تبعیض نسبت به زنان و اهمیت آن برای حمایت از حقوق آنها.

۴- خشونت نسبت به زنان .

۵- حق باز آوری.

۶- سیستم حقوق بشر کشورهای آمریکایی و حقوق زن.

۷- سیستم حقوق بشر کشورهای آفریقایی و حقوق زن.

۸- حقوق زن در اسلام.

۹- حقوق زنان پناهنده.

۱۰- سیستم حقوق بشر کشورهای اروپایی و حقوق زن.

۱۱- بررسی کنوانسیون اروپایی جلوگیری از شکنجه.

۱۲- حقوق زنان و دمکراسی.

۱۳- حقوق زنان، توسعه و محیط زیست.

۱۴- نقش کنوانسیونهای بین المللی در حمایت از حقوق زن و نقش

سازمان های غیر دولتی.

۱۵- کنفرانس جهانی حقوق بشر وین و حقوقی انسانی زنان.

استادان این کلاسها همگی صاحب نام و از اعتبار بین المللی برخوردار بودند. قسمتی از برنامه آموزشی بازدید از سازمانهای مختلف و ملاقات با افراد مسئول در زمینه های مرتبط به حقوق زنان بود. از جمله مهمترین آنها می توان از ملاقات با وزیر امور زنان اطریش و بازدید مطالعاتی از دفتر سازمان ملل در وین (دو روز) و ملاقات با مسئولین بخشهای مختلف مرتبط به زنان، ملاقات با رئیس دیوان قانون اساسی و سرانجام ملاقات با بانویی که رئیس بانک ملی اطریش بود، نام برد.

تشکیل این دوره برای اولین بار نقطه شروعی برای آموزش منظم در این زمینه می باشد. آگاهی از اهمیت مسئله در سطح بین المللی، شناخت مجموعه

اسناد و مدارك مربوط، آشنایی با برخی افراد علاقمند و فعال انگیزه ای برای فعالیت بعدی در این باره می باشد. نست اندرکاران این دوره با حداکثر توان خود به صحنه آمده بودند. طرح مسائل خوب بود و رویای شیرین احقاق حقوق زنان مطلوب است و لیکن آنچه که هست با آنچه که باید باشد، تفاوت بسیار دارد. در سطح بین المللی صرف وجود برخی کنوانسیونها و اعلامیه ها در این زمینه کافی نیست. حقوق انسانی زن نیز نمی تواند جدا از سایر مسائل حقوق بین الملل باشد. تفاوت میان رویا و واقعیت همیشه وجود دارد. زیرا به گفته خود استادان علی رغم وجود برخی معاهدات بین المللی در دوست کیلومتری شهر وین، آشکارترین نقض مکرر حقوق بشر نسبت به زنان در بوسنی و هرزگوین انجام می شود.

از طرفی تصویر نامناسبی که از وضعیت خانواده ها و زنان در غرب موجود است، لزوم ارزیابی مجددی از ارزشهای غربی را می طلبد. به نظرمی رسد که برخورد با مسائل زنان در کشورهای در حال توسعه با فرهنگهای متفاوت با معیارهای غربی نمی تواند راهگشا باشد. درحالیکه وجوه تشابهی بین وضعیت زنان جهان وجود دارد و همگی موضوع قدیمیترین شکل استثمار در جهان هستند، و لیکن زنان هر جامعه ویژگیها و مسائل خاص خود را دارا هستند. سابقه تاریخی، ویژگیهای فرهنگی، نقش مذهب در جامعه، شرایط اقتصادی، اجتماعی و سیاسی از جامعه ای به جامعه دیگر متفاوت و نقش و مقام زن در هر کدام از آنها فرق دارد. به نظر می رسد که اساسی ترین فعالیتها در زمینه ارتقاء وضعیت زنان افزایش آگاهی از طریق آموزش و شناخت مشکلات از راه پژوهش باشد.

نسرين مصفا

عضو هیئت علمی دانشکده حقوق و علوم سیاسی